

4. Навчальний курс з інклюзивної освіти: Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 4–6 / уклад. Л.М. Сидорів ; за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2020. 265 с.
5. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання : навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва та ін. Харків : Видавництво «Ранок», 2019. 216 с.
6. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / укладач О. В. Коган та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.

**ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОЕКТ «НАЗУСТРІЧ»
ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОБЛАСНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ:
НАПРАЦЮВАННЯ 2018 – 2020 РОКІВ**

*Костюк Степан Володимирович,
директор Тернопільського обласного краєзнавчого музею
E-mail: tokm-1913@ukr.net*

Останнім часом український соціум наповнено багаточисельними публікаціями періодики, рекомендаціями науковців, радіо-, телепередачами щодо відповідного облаштування громадських місць для доступно-належного користування людей із особливими потребами. Проте, зроблені практичні «перші кроки» – мале задоволення потреб часу.

Допоки «матеріалізується» необхідне, Тернопільський обласний краєзнавчий музей – також учасник науково-освітньо-пізнавального процесу. Підставою започаткування проекту «Назустріч» послужило підписання 2018 року угоди співпраці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка та Тернопільського обласного краєзнавчого музею. Науковці вишу та установи направили спільні програми, обравши місцем проведення музей. Завідувачем художньо-реставраційного відділу музею Андрієм Чернецем розроблено логотип (усміхнені дівчинка та хлопчик на інвалідному візку тримаються за руки, прошуючи назустріч майбуттю).

Враховуючи специфіку конструкцій будівлі, установу частково обладнано пандусами, що забезпечило можливість відвідувань певною категорією наших громадян, іноземних туристів.

Передбачається переобладнання вантажного ліфта.

Відтак, напроцьовується певний досвід виховних масових дій, зокрема.

Міжнародний день захисту дітей 2018 року підкріплено проведенням «Свята дитини», програмою якого передбачено:

- екскурсію-гру «Юні природодослідники»: «Екологічна експедиція», розкопки у музеї «У пошуках скам'янілостей», «Мистецтво плетіння українського віночка», «Життя та детективні історії лісових мешканців»;

- інтерактивні зони «Скарбниця історії»: «Подорож у світ первісної людини» (демонстрація фільму), «Давні знаряддя», «Чи козацького ти роду?» (гра: «Козацький снайпер», «Перетягування канату»), «Освіта на Тернопільщині» (виставка листівок та шкільного приладдя), «Старі фотографії на стіл розклади» (старий Тернопіль в листівках);

- майстер-класи: із пов'язування хустки та намітки, виготовлення ангеліків, створення малюнка «Світ очима дитини», виготовлення виробів із солоного тіста «Життя дитячих пальчиків», виготовлення патріотичних браслетів;

- сімейний кінотеатр та зону відпочинку для батьків з дискусійною платформою «Майбутнє дітей з інвалідністю в Україні»;

- виставку фондів матеріалів «Мандрівка у казковий світ», ін.

Міжнародний день захисту дітей 2019 року зібрав бажаючих на «рухоме» дійство «Завітала в музей казка», програмою якого запропоновано:

- тематичні екскурсії: «Дивовижні скам'янілості ...», «Так влаштована природа: немає без бджіл у природі меду, без квітів немає бджіл» (дивовижні історії про бджіл та продукти їх життєдіяльності), «Весела наука про природу. Цікаві дослідження», «Бився з Змієм булавою, захистив братів з сестрою», «Івасику-Телесику, приплинь, приплинь до бережка» (Рибальський промисел на Тернопільщині), «Ковалю, ковалю, скуй мені тоненький голосок» (Ковальська справа на території краю), «Квіти Щастя Богдана Лепкого»;
- майстер-класи: виготовлення відбитків давніх рослин і тварин або як простий гіпс перетворити на скам'янілість, творчий малюнок «Квітка Щастя очима дітей»;
- конкурс «Найсильніший богатир»;
- інтерактивну гру «Ми всі родом з дитинства...»;
- виставку фондових матеріалів «Казковий світ дитини», ін. [1].

Серед інших музейних заходів зацікавлювали юних відвідувачів майстер-класи: «На Варвари у музеї...» (2018 р.), «Писанковий вернісаж» (2019 р.) тощо.

Окрім «інклюзивного акцента», музей пропонує деякі заходи людям поважного віку. Спрацьовує. Наприклад, нашу пропозицію «приймають» своєю присутністю клієнти Благодійного фонду «Єднання поколінь» (Шевченківські науково-краєзнавчі читання та комплексно-тематична виставка фондових матеріалів «Живе, Кобзарє мій, поміж нас голос твій», презентація виставки живопису та графіки із приватної колекції Галини Подольської (Ізраїль), вернісаж персональної виставки малярства Наталії Басараб, ін.).

Упродовж 04 – 19 червня 2019 року зrealізовано практичний проект «Пізнавальні канікули з музеєм»: експозиційні зали, інші наявні «майданчики» послужили «розгортанням» 20-ти тематичних локацій. Зокрема, 07 червня музей відвідали 24 пацієнти Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Тернопільської обласної державної адміністрації, які «вибрали»: тематичні екскурсії («Морські чудовиська юрського періоду (життя динозаврів і не тільки)» з використанням мультимедійних технологій, «Магічні властивості рослин», «Обрядовість купальської ночі», «Свято Івана Купала: сакральний зміст та язичницькі корені», «Таємниця бабусиної скрині...», «Квіти Щастя Богдана Лепкого», «Весільний коровай. Традиції поколінь», «Пізнай свій обряд або таємниці весільної обрядовості»); майстер-класи («Як рослини перетворити на обереги» (створення оберегу з рослин), «Ми кривого танцю йдемо. Ми в нім кінця не знайдемо» (відтворення кривого танцю), пов'язування хустки та намітки, «Одягну на голівку віночок з барвінку» (вінкоплетення), творчий малюнок «Квіти Щастя очима дітей»), ін. [2].

14 січня 2020 р. проведено пізнавально-розважальний захід «Зимова мандрівка «Від свята до свята». Учасники свята – 422 відвідувачі (350 дітей та 52 дорослих). Серед них – діти учасників АТО/ООС зі супроводом із смт Козова Тернопільської області, діти з особливими потребами, дошкільнята міста Тернополя. Враховуючи умови адаптивного карантину 2020 року, чимало запланованих заходів залишилися нереалізованими.

Висновки. Відвідувачі – споживачі музейного продукту висловлюють особисте бачення запропонованого, що слугує підставою подальшого вдосконалення «роботи».

Організування музейних зустрічей супроводжується дотриманням норм спільного документа про співпрацю інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка з Тернопільським обласним краєзнавчим музеєм, облаштуванням додаткових тематичних експрес-виставок, використовуючи інші артефакти фондових збірок [3; 4].

Гості залишаються приємно враженими та задоволеними, збагнувши «родинну атмосферу» заходів. Підтвердження – позитивні відгуки, оприлюднені Інтернетом.

Список використаних джерел:

1. Звіт про роботу Тернопільського обласного краєзнавчого музею за 2018 рік.

2. План проведення тижневика музею для школярів літніх таборів при навчальних закладах м. Тернополя (04.06.2019 – 19.06.2019).
3. Угода про співпрацю інклюзивно-ресурсного центру Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка з Тернопільським обласним краєзнавчим музеєм, 3 травня 2018 р.
4. Фонди Тернопільського обласного краєзнавчого музею.

РЕАЛІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМ, СУПЕРЕЧНОСТЕЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ

***Кравцова Інна Адамівна,**
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти,
Криворізький державний педагогічний університет
E-mail: adamivnainna@ukr.net*

***Кравцова Аліна Олександрівна,**
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри початкової освіти,
Криворізький державний педагогічний університет
E-mail: kravalya@gmail.com*

Доповідь розкриває окремі аспекти впровадження інклюзивної освіти в Україні, суперечні питання у сфері інклюзивної освіти, які охоплюють нормативно-правові, психолого-педагогічні, змістові, соціально-психологічні напрями. Визначені характеристики інклюзивних процесів. Зосереджується увага на адаптації, соціалізації, навчанні та вихованні осіб з обмеженими можливостями у закладах освіти.

Актуальність проблеми інклюзивної освіти пов'язана насамперед, з тим що чисельність молодого покоління, яке потребує корекційного навчання, неухильно зростає. На сьогодні таких дітей в Україні нараховується понад 1 млн., що становить 12% від загальної чисельності дітей у країні. При цьому інклюзивною освітою охоплено лише 5,0% дітей з інвалідністю.

Тому пошук підходів до активізації розвитку інклюзивної освіти є важливим державним питанням.

Проблема освіти дітей з особливими потребами в Україні регулюється законодавством, базується на Конституції України та складається із Закону України «Про освіту» [2].

Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з особливостями психофізичного розвитку, в умовах дошкільного та загальноосвітнього закладу. Інклюзивне навчання забезпечує доступ до освіти дітей з особливими потребами за рахунок застосування методів виховання та навчання, що враховують індивідуальні особливості осіб з особливими потребами [1].

Серед наукових досліджень, де висвітлюються різні аспекти роботи з дітьми, які мають особливі потреби в інтегрованому освітньому середовищі, особливий інтерес мають наукові розробки М.Андреєвої, Ю.Богінської, А.Колупаєвої, О.Рассказової, М.Чайковського.

Визнання Україною Конвенції ООН про права дитини та Всесвітньої декларації про забезпечення виживання, захист і розвиток посилило увагу до дітей з особливими потребами і зумовило необхідність у розробленні методів та дій держави для створення сприятливого навчального процесу. В останній час в Україні вживаються всі можливі заходи для